

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Horreby Lyng og Listrup Lyng

Natura 2000-område nr. 175
Habitatområde H154 og H252

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2009-2015.
Horreby Lyng og Listrup Lyng.
Natura 2000-område nr. 175
Habitatområde H154 og H252

Emneord:

Habitatdirektivet, miljømålsloven, målsætning, indsatsprogram, Natura 2000-plan, Horreby Lyng, Listrup Lyng

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Fejøgade 1
4800 Nykøbing F

www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr. 978-87-7091-435-2

ISBN nr. 978-87-7091-436-9

Dato: 1. december 2011

Forsidefoto: Horreby Lyng set fra nord.

Fotograf: Jan Kofod Winther.

Resume:

Natura 2000-plan for Horreby Lyng og Listrup Lyng. (nr. 175). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	8
Igangværende pleje og genopretning	11
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	12
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	13
Målsætning	16
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	17
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	17
<i>Modstridende interesser</i>	18
Indsatsprogram	19
<i>Generelle retningslinjer</i>	19
<i>Konkrete retningslinjer</i>	20
<i>Mulige virkemidler</i>	21
Sammenhæng og synergi med vandplan	21
Strategisk miljøvurdering	22
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	23
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	24
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	25
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	28

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

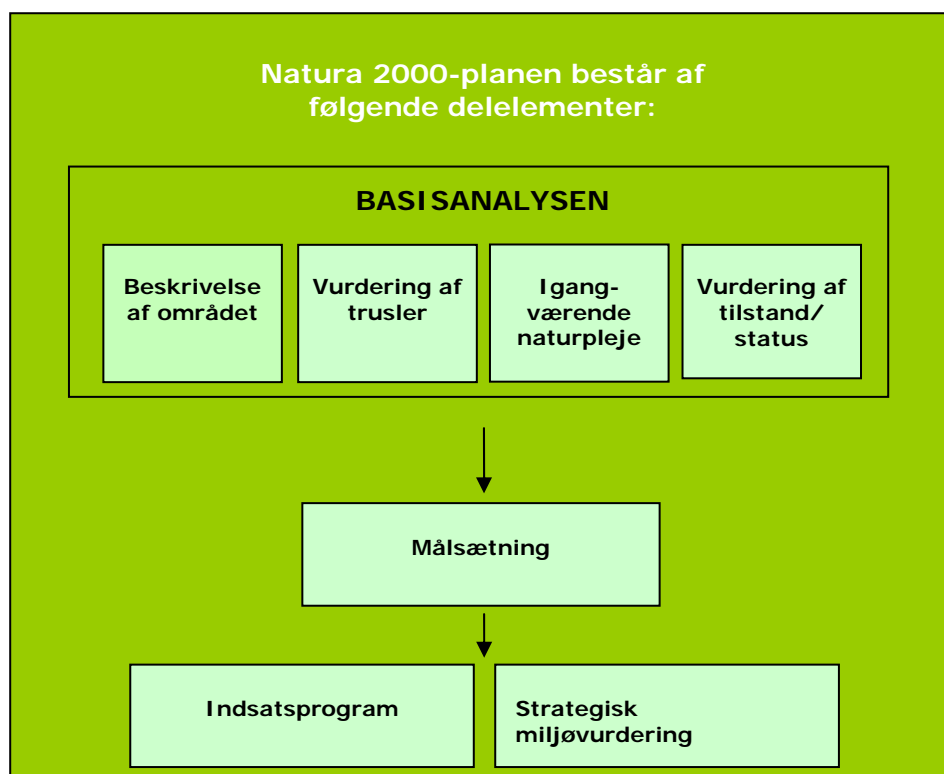
Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelses- og habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i

Natura 2000-plan

henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område 175 koordineres med vandplanen for hovedopland 2.5 Smålandsfarvandet og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 272 ha, og udgøres af to moser, Horreby Lyng (habitatområde H154) og Listrup Lyng (habitatområde 252). Sidstnævnte kaldes også for Borremosen. Området afgrænses som vist på bilag 1. Af Natura 2000-området udgør skovarealet 116 ha, heraf blot 4 ha med fredskovspligt.

Horreby Lyng og Listrup Lyng er opstået som moser af fremvoksende tørvemos, sphagnum. Horreby Lyng er dannet som en højmose, hvor

Natura 2000-plan

tørvemosserne er vokset ind over en afløbsløs sø, der er opstået i en istidslavning. Højmoser får i princippet kun vand og næring via nedbør og har af samme grund et meget specielt plante- og dyreliv. Horreby Lyng er stadig hjemsted for rester af denne meget sårbare natur. De to moser ligger i en indbyrdes afstand på kun 3,5 km, men på hver sin side af det midtfalsterske vandskel. Listrup Lyng, som udgøres af et mindre areal med fire store tørveskær og de omkringliggende tørvebrinker, ligger øverst i afstrømningsområdet til Tingsted Å og rummer ikke entydige rester af højmosenatur.

Udpegningsgrundlag for habitatområde H154		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) *Aktiv højmose (7110) Nedbrudt højmose (7120) Hængesæk (7140) Tørvelavning (7150)	*Avneknippemose (7210) Riggær (7230) *Skovbevokset tørvemose (91D0) *Elle- og askeskov (91E0)
	* angiver prioriteret naturtype	
Arter:	Stor kærguldsmed	

Udpegningsgrundlag for habitatområde H252		
Naturtyper:	Brunvandet sø (3160) Hængesæk (7140)	*Skovbevokset tørvemose (91D0) *Elle- og askeskov (91E0)
	* angiver prioriteret naturtype	
Arter:	Sumpvindelsnegl	Stor kærguldsmed

Figur 2. Naturtyper (med typekode) og arter, der udgør udpegningsgrundlagene for Natura 2000-område 175. Der er anvendt de autoriserede korte navne på naturtyperne. De fuldstændige navne findes på www.nst.dk.

I begge moser har der fundet tørvegravning sted senest under 2. verdenskrig. Dette gælder også et lavmoseareal nord for Horreby Lyng, Lyngmosen, som ligger indenfor Natura 2000-området, hvor tørvegravningen har resulteret i dannelsen af flere søer, og hvor der ligger nogle nu ret tilgroede kær. Som led i udnyttelsen er moserne forsøgt afvandet ved udgrøftning, og Horreby Lyng gennemstrømmes nu delvis af vand, der fortsætter til Fribrødre Å. Den delvise afvan-

Natura 2000-plan

ding har resulteret i indvandring af træer, og begge Natura 2000-områder er i dag for en stor del dækket af skov. Horreby Lyng er fredet. Listrup Lyng er statsejet.

I Horreby Lyng findes stadig små partier med aktiv højmose, der er udviklet over tidligere tørveskær. Det øvrige areal af den oprindelige mose fremtræder i dag hovedsageligt som naturtyperne nedbrudt højmose, skovbevokset tørvemose og som skovdækkede arealer, hvor der ikke er habitatnaturtyper. I stadigt åbne tørveskær findes brunvandede søer og hængesæk af tørvemos.

I Horreby Lyng findes karakteristiske højmoseplanter som forskellige mosarter, rundbladet soldug, tranebær, liden- og alm. blærerod, hvid næbfrø og rosmarinlyng. På tørvebrinkerne findes stedvis store bestande af kongebregne. Hvor tørvegravningen har resulteret i kontakt med den underliggende kalkgytje findes bestande af hvas avneknippe. Udenfor mosen, men inden for habitatområdet vest og nord for mosen findes rigkær med maj-gøgeurt og løgurt. Habitatarten stor kærguldsmed registreredes første gang i 2004. Bred vandkalv fandtes tidligere i de brunvandede tørveskær, men forsvandt i 1960'erne på grund af forringede leveforhold, sandsynligvis som resultat af andefodring.

En stor del af Listrup Lyng udgøres af skovbevokset tørvemose og anden skov. Kun tørvegravene med de brunvandede søer er åbne. Området er udpeget af hensyn til forekomsten af stor kærguldsmed. Lige udenfor Natura 2000-området, men i samme mose, findes et område med højmoseplanter og et område med kongebregne.

I basisanalyserne for Natura 2000-området 175 findes der en mere detaljeret gennemgang af området. På Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget.

Natura 2000-området ligger i Guldborgsund Kommune og inden for vandplanområdet hovedopland 2.6 Smålandsfarvandet. Området tilhører den kontinentale biogeografiske region.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyper eller arter opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der

f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Uhensigtsmæssig hydrologi

Begge moser i Natura 2000-området har modificeret hydrologi. Horreby Lyng er en stærkt reguleret højmose, der næsten er ødelagt, men dog stadig kan genoprettes i hvert fald delvis. Mosefladen afvandes gennem spredtliggende grøfter, og den sydlige og vestlige del af mosen påvirkes endvidere negativt af gennemstrømmende drænvand fra marker på vestsiden af mosen. Der er en betydelig grundvandsindvinding i Horrebyområdet, men det er usikkert om dette spiller ind på naturarealernes hydrologi. Vandstanden i Listrup Lyng bestemmes af bundkoten i Tingsted Å, og evt. genskabelse af naturlig hydrologi i dette habitatområde hænger derfor sammen med forvaltningen af hele den øvre del af afstrømningsområdet.

Næringsstofbelastning

Næringsstofbelastning er en trussel mod resterne af højmose. Tålegrænsen for atmosfærisk kvælstofnedfald er overskredet 2 – 3 gange eller måske endnu mere, da der lokalt kan være en merbelastning fra nærliggende svinebrug og som følge af stor overfladeruhed. Stor atmosfærisk kvælstofbelastning betyder, at den sårbare flora og fauna kun kan holdes i live ved intensiv naturpleje og næppe på langt sigt. Selv om der regelmæssigt fjernes vedplanteopvækst fra tørvemosfladerne, vil der nemlig via rodrester mv. ske en langsom opbygning af tørstof og næringsstofpuljer, som efterhånden ødelægger livsbetingelserne for den særlige flora og fauna. Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften overskrider ligeledes laveste tålegrænse for skovnaturtyperne i området og for områdets brunvandede søer. Den høje ende af tålegrænse-intervallet vurderes at være overskredet i en del af arealet med skovbevokset tørvemose.

Næringsstofbelastningen sker også direkte til vandmiljøet. Som nævnt ovenfor belastes Horreby Lyng af næringstilførsel med drænvand. Derudover er nogle søer i området påvirket negativt af vand fra bebyggelse og andefodring.

Tilgroning

Tilgroning, der hænger sammen med begge ovennævnte faktorer, er et stort problem i Horreby Lyng. Der er tale om en selvforstærkende trussel derved, at vedplantetilgroning forstærker udtørring af mosefladen ved at øge fordampningen og ved at der afsættes betydeligt mere luftbåret kvælstof over en ru moseoverflade end over en "glat" dvs. ikke-tilgroet moseflade.

Træerne på tørvebrinkerne og pilebuske i søerne skygger for vigtige levesteder for stor kærguldsmed og flere andre insekter. Også for f.eks. hugorm er solbeskinnede tørvebrinker vigtige.

*Problemet med næringsstofbelastning fra drænvand i den vestlige del af Horreby Lyng ses tydeligt efter perioder med vandstuvning. Når vandet trækker sig tilbage efterlades en grøn film af trådalger over tørvemosfladerne og vegetationen af halvgræsser heri.
Foto: Torben Hviid*

Arealreduktion/fragmentering

Arealreduktion/fragmentering er en trussel for naturtypen aktiv høj-mose og for stor kærguldsmed, begge kategoriseret som truede i international sammenhæng. Stor kærguldsmed er nu konstateret fåtalligt i begge moser/habitatområder, men på små levestedsarealer. Det vurderes, at opnåelse af gunstig bevaringsstatus for arten vil være afhængig af, om det er muligt på sigt at etablere større levestedsarealer for arten, sandsynligvis også udenfor de eksisterende beskyttelsesområder.

Uhensigtsmæssig drift

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtypen, skovbevokset tørvemose, forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtypen mod bl.a. konvertering til træarter, der ikke er karakteristisk for denne type (*Listrup Lyng*).

Hovedparten af områdets rigkær bliver slået maskinelt som led i vildtpleje. Driften er dog uhensigtsmæssig, idet det afhøstede efterlades og ophobes som et førnelag, som kun konkurrencestærke flerårige plantearter kan klare sig i.

Invasive arter

Invasive arter er konstateret på Horreby Lyng i form af invasive nåletræer på mosefladen bl.a. sitkagran og rynket rose i rigkæret. Desuden mosarten stjerne-bredribbe.

Pesticider og gifte

I sydenden af Horreby Lyng findes en tidligere losseplads. Naturgenopretningsprojektet må ikke resultere i frigivelse af evt. gifte herfra til miljøet.

Igangværende pleje og genopretning

I den centrale del af Horreby Lyng har det tidligere Storstrøms Amt gennem de seneste godt 20 år ryddet birk. Det er sket i overensstemmelse med landskabsfredningen fra 1981, der netop har til formål at "Horreby Lyng kan bevares og til dels genskabes som højmose med den plantevækst, der er naturlig for en sådan mose". Cirka halvdelen af det plejede område er blevet afgræsset med får. På lyngområdet har det medført, at birken er væk og græsarten blåtop er på retur. Hvert tredje år er den anden halvdel af den åbne mose blevet ryddet manuelt. Guldborgsund Kommune har fortsat afgræsningen med får via en plejeaftale og slåning af det lyngbevoksede areal efter behov.

Der blev i 1990'erne udarbejdet et skitseprojekt for udbedring af hydrologien som et første led i genopretning af højmosen, som imidlertid ikke blev iværksat. Projektet gik ud på at bremse afledningen af næringsfattigt vand (ombrogent) fra mosen og samtidig lede næringsbelastet vand fra de dyrkede arealer vest for mosen uden om denne. Dette projekt er formentlig stadig et godt fagligt udgangspunkt for forbedring af naturtilstanden for de fleste af områdets naturtyper og for en langsigtet bevægelse i retning af den overordnede målsætning.

I vinteren 2006-7 er der foretaget rydninger af trævegetation i Listrup Lyng, hvor der afgræsses med får.

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

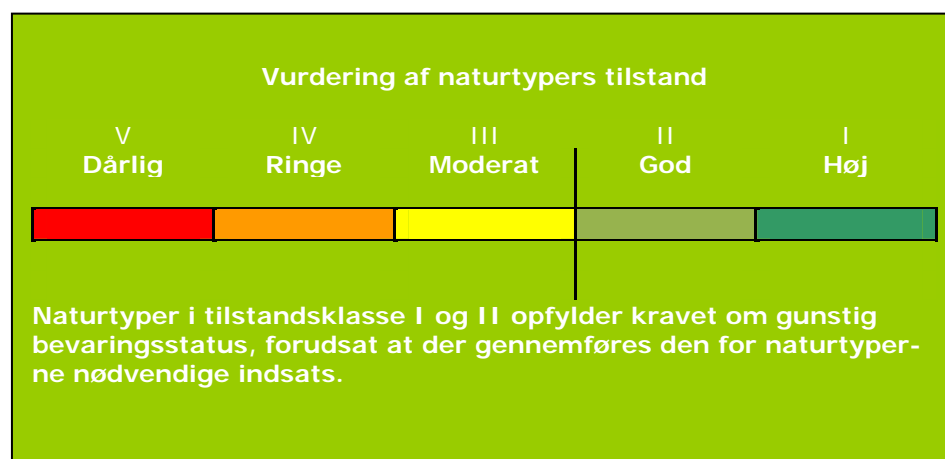
For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er

således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden af 23 lysåbne naturtyper og 10 skovnaturtyper. Naturtyperne er kortlagt dels i basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I er bedst og V er dårligst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius 5 m og et strukturindeks baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

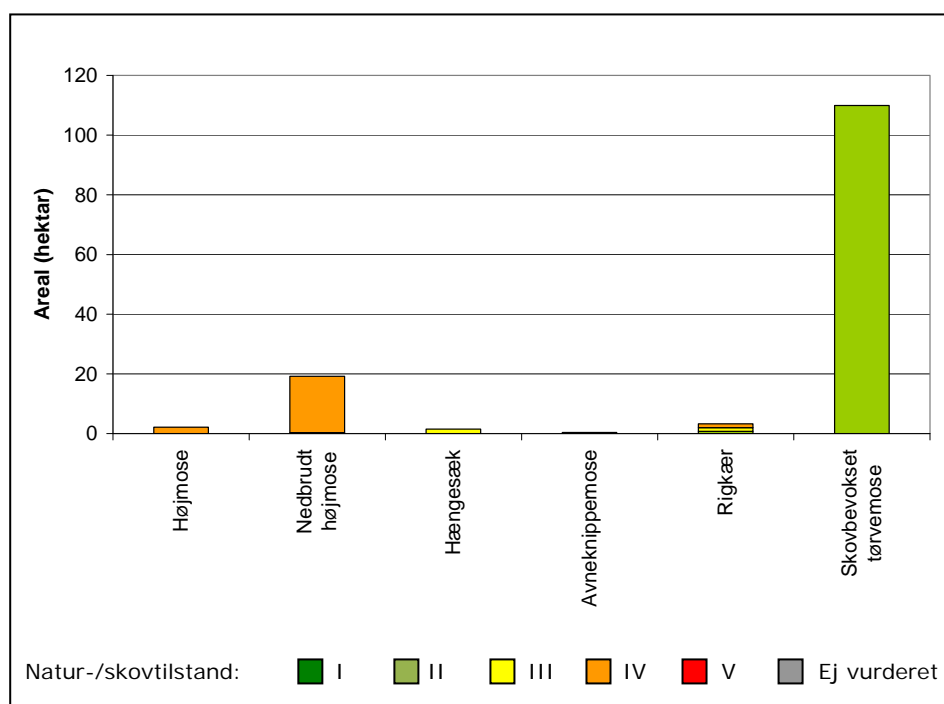
Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen med naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Se evt. kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på <http://www.nst.dk> under "Se på kort over naturtilstand og forvaltningsbehov".

Natura 2000-plan

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Figur 4. Natur-/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

Naturtype	Kortlagt areal (hektar) fordelt på naturtilstandsklasse					Total
	I	II	III	IV	V	
Aktiv højmose 7110				2,1		2,1
Hængesæk 7140		1,2	0,3			1,5
Avneknippemose 7210				0,4		0,4
Riggær 7230		0,8	1,2	1,3		3,3
Skovbevokset tørvemose 91D0		110,0				110,0

I Natura 2000-område 175, Horreby Lyng og Listrup Lyng, er der

Natura 2000-plan

konstateret 4 af de 18 tilstandsvurderede lysåbne naturtyper og 1 af de 10 skovnaturtyper. Der er i alt kortlagt ca. 117 ha, heraf 110 ha skov.

Naturtilstanden på de lysåbne naturtyper i området er generelt ringe, både for arts- og strukturforholdene. Der er dog et potentiale, der kan muliggøre opnåelse af god tilstand på sigt. Strukturforholdene er især dårlige pga. uhensigtsmæssig hydrologi og næringsstofbelastning. Hvis ikke der sker bedring med hensyn til disse forhold, vil de mest sårbare arter forsvinde på trods af den igangværende naturpleje.

Skovtilstanden for skovbevokset tørvemose er god. Dog med artsindeks 0.4 – 0.6 på mere end 40 ha.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes

denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtypers og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-område 175 er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Ingen naturtyper eller arter

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Samtlige sø- og mosenaturtyper: næringsrig sø, brunvandet sø, aktiv højmosse, nedbrudt højmosse, hængesæk, tørvelavning, avneknippemose og rigkær pga. næringsstoffbelastning, uhensigtsmæssig hydrologi, uhensigtsmæssig drift og tilgroning.
- Skovbevokset tørvemose og elle- og askeskov, da den atmosfæriske kvælstofdeposition ligger over naturtypernes laveste tålegrænse.
- Stor kærguldsmed pga. for små og fragmenterede levesteder.

Prognosen for følgende arter og naturtyper er ukendt, da det aktuelle vidensniveau er utilstrækkeligt:

- Sumpvindelsnegl

Stor kærguldsmed. Foto: Torben Hviid

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte

naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

I Horreby Lyng er det naturtypen højmose, der er i fokus. De hydrologiske forhold i en højmose er meget specielle med en vandstand i tørven, der ligger over grundvandspejlet i omgivelserne. En genopretning af aktiv højmose forudsætter derfor en hydrologisk helhedsløsning, hvilket er grunden til, at det langsigtede perspektiv for hele området er særligt relevant i dette område. Den sjældne og truede art stor kærguldsmed findes i både Listrup Lyng og Horreby Lyng.

Det overordnede mål for Natura 2000-område 175 er:

- At genskabe en hydrologisk intakt højmose på Horreby Lyng i så vidt omfang som muligt.
- At opnå og sikre gunstig bevaringsstatus for de truede naturtyper aktiv højmose og rigkær samt den truede art stor kærguldsmed.
- At områdets økologiske sammenhæng og robusthed (dets økologiske integritet) som helhed sikres ved:
 - hensigtsmæssig drift og hydrologi,
 - lav næringsstofbelastning
 - gode etablerings- og spredningsmuligheder for arterne.

Konkret målsætning for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000-område 175:

- Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.
- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang. For skovbevokset tørvemose er der tale om en situation, hvor arealet kan falde som konsekvens af konvertering til aktiv højmose.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, såle-

des at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.

- For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For arterne betyder det, at deres levesteder kan danne grundlag for en ynglebestand som minimum svarende til tilstanden ved direktivernes ikrafttræden eller et højere bestandsniveau, der siden da har afspejlet levestedernes bæreevne.
- Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.
- Arealet for de truede naturtyper i området, aktiv højmose og rigkær, og levestederne for den truede art stor kær-guldsmed øges hen mod, hvad der svarer til det naturmæssige potentiale, dog efter afstemning af modstridende interesser, jf. nedenstående afsnit. Mulige levesteder for stor kær-guldsmed inden for artens spredningsradius skal være plejet og spredningsmulighederne sikret.
- Rigkær genskabes, hvor der tidligere har været forekomster, fragmenterede rigkærrester kædes sammen og der sikres optimal pleje.

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Med en overordnet målsætning om i videst muligt omfang at reetablere den oprindelige højmose på Horreby Lyng opstår der en konflikt med de habitatnaturtyper, der har udviklet sig på højmosearealet. Udvidelse af arealet med aktiv højmose vil betyde en indskrænkning af arealet med habitatnaturtyperne nedbrudt højmose og skovbevokset tørvemose. Disse er udviklet i takt med afvanding og tilgroning af den oprindelige, lysåbne højmose og kan godt nedprioriteres.

Brunvandede søer og hængesæk er naturtyper, der i princippet ikke er til stede på en intakt højmose, men dels vil en fuldstændig regeneration af mosen om nogensinde først ske på meget langt sigt, dels kolliderer dette med målsætningen om at bevare de brunvandede søer i Horreby Lyng som levested for den truede art stor kær-guldsmed. Opgivelse af denne målsætning forudsætter, at stor kær-guldsmed har etableret sig med flere levedygtige bestande i Natura 2000-området som helhed eller i umiddelbar tilknytning til dette. I en overskuelig fremtid vil forbedret hydrologi og gradvis afvikling af skovbevoksning på Horreby Lyng samt generel lysstillelse af brinkerne ved brunvandede søer føre til adskillige nye potentielle levesteder

for stor kærguldsmed i begge habitatområder.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet, der bygger på de 4 sigtelinjer, beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredsskovspligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres i handleplanerne eller andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til naturtyperne reduceres,

Natura 2000-plan

- herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.
- 1.2 Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.
 - 1.3 De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. Plejen tilrettelægges lokalt i forhold til relevante arters levestedskrav, jf. retningslinje 1.5.
 - 1.4 Skovnaturtyper, der ikke planlægges konverteret til aktiv højmoser, skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.
 - 1.5 Der sikres velegnede levesteder for stor kærguldsmed og sumpvindelsnegl. Ved levesteder forstås områder med fourageringsmuligheder og med ynglemuligheder.
 - 1.6 Invasive plantearter bekæmpes og deres spredning forebygges efter konkret faglig vurdering. Det drejer sig om invasive nåletræarter som fx sitkagran samt rynket rose.

Konkrete retningslinjer

Sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 Udvidelse af arealet med aktiv højmoser påbegyndes i 1. planperiode, hvis der er hydrologiske forudsætninger for det.
- 2.2 Levestedsarealet for stor kærguldsmed, defineret som lystillede brinker ved brunvandede søer, sikres og udvides. Hvis der findes levesteder for arten i tilstødende moser-komplekser uden for Natura 2000-området, tilstræbes det, at disse sikres.

Sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Skovnaturtyper, der ikke planlægges konverteret til aktiv højmoser, sikres. Der kan være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.
- 3.2 Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.

Sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 Der gøres en særlig indsats med henblik på at sikre resterne af aktiv højmose i området, påbegynde genopretning af de hydrologiske forhold samt evt, udvide det eksisterende areal med aktiv højmose.
- 4.2 De kortlagte rigkærsarealer sikres en hensigtsmæssig arealdrift og hydrologi.

Mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand. Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

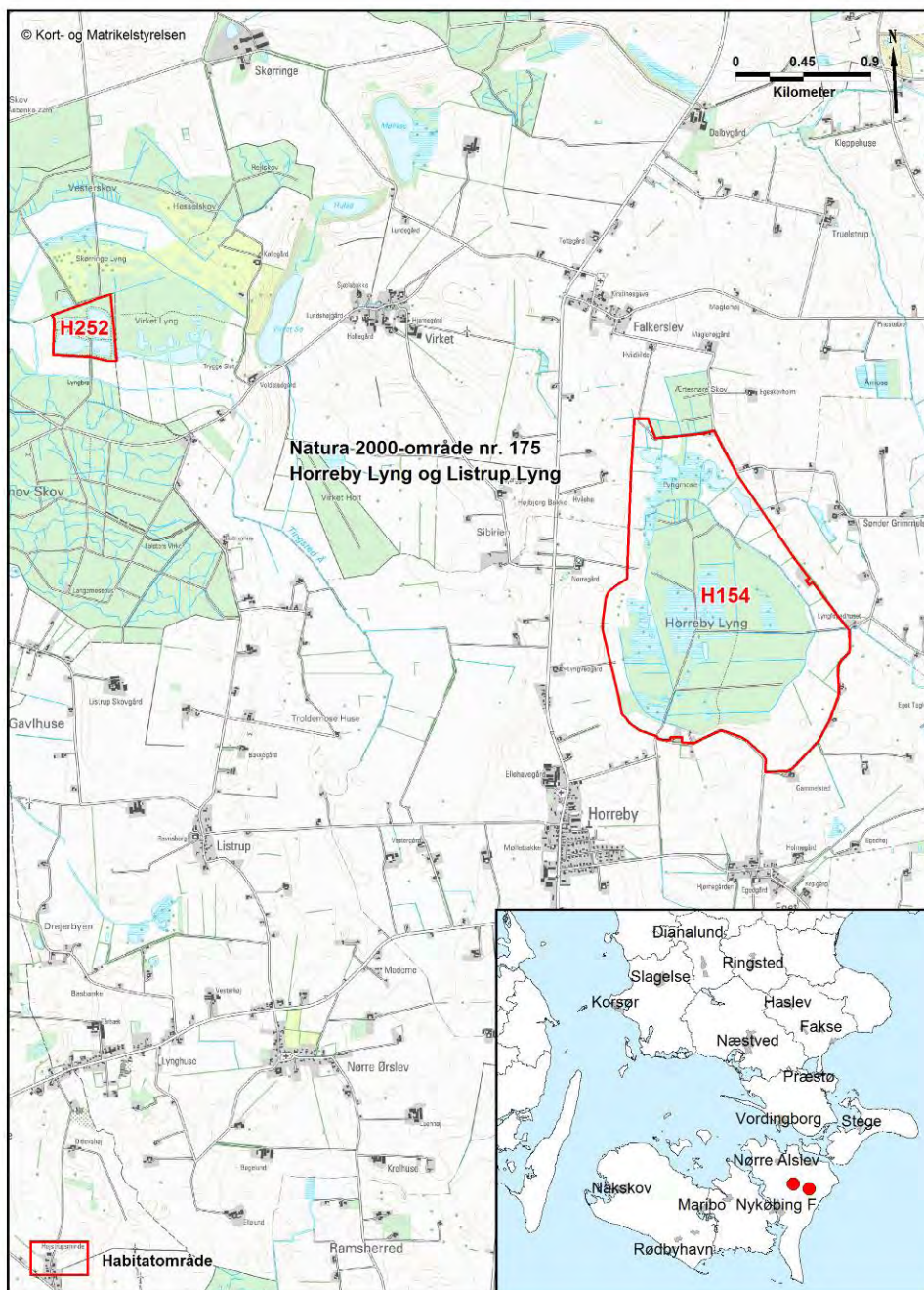
Planlagt indsats efter vandplanen, der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt være afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 175.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2- opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område. Se www.nst.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilaget indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes, er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødkning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de

eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme

tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sorterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper og 10 skovnaturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-området N 175: Horreby Lyng og Listrup Lyng

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.nst.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk